

**EESTI MITTETULUNDUSÜHINGUTE JA SIHTASUTUSTE
LIIT – EMSL**

**MAJANDUSAASTA
ARUANNE
2000**

Koostanud: Kristina Mänd
EMSLi juhataja

Heaks kiitnud: EMSLi nõukogu

Kinnitanud: EMSLi üldkoosolek 26.06.2001

Tallinn 2001

Eesti Mittetulundusühingute ja Sihtasutuste Liidu 2000 a. majandusaasta aruanne

I SISSEJUHATUS

Aasta 2000, meie üheksas tegevusaasta, oli Eesti Mittetulundusühingute ja Sihtasutuste Liidu (EMSL) ja kogu Eesti mittetulundussektorile murranguline: ajakirjanduse kasvav tähelepanu, tõusev ja alati mitte eetiline konkurents, partnerlussuhted riigiasutustega ning oma tegevuse analüüs ja ümberkorraldamine iseloomustasid möödunud aasta tegemisi.

EMSL on Eestis mittetulundusalase info, nõu ja konsultatsioonide peamine pakkuja kodanikuühendustele, riigiametnikele, kohalike omavalitsuse esindajatele, üliõpilastele, äriktorile ja rahastajatele. EMSL tugevdas aasta jooksul oma positsiooni ja mainet pakutavate teenuste kvaliteedi tõstmise, üheksa piirkondliku tugikeskuse töö korraldamise ning Eesti kodanikuühiskonna arengu kontseptsiooni (EKAK) tööprotsessi kureerimise kaudu. Organisatsioonil oli neli peamist ülesannet:

- 1) Projekti “Eesti mittetulundusühenduste jätkusuutlikkuse tugevdamine” rakendamine ja lõpetamine ning Eesti kodanikuühiskonna arengu kontseptsiooni (EKAK) koordineerimine
- 2) Piirkondlike MTÜ tugikeskuste võrgustiku arendamine ja süvendamine
- 3) Omaalgatusliku tegevuse ja Eesti vabatahtlike keskuse töö edendamine
- 4) EMSLi enda tegevuse ümberhindamine ning struktureerimine

Need tegevused aitasid kaasa EMSLi eesmärgi saavutamisele, milleks vastavalt põhikirjale on *Eestis avalikes huvides tegutsevate mittetulundusühingute ja sihtasutuste ühistegevuse arendamine ja nende seisukohtade ning ühiste huvide väljendamine ning kaitsmise riigivõimu ja kohaliku omavalitsuse organite ees, mittetulundustegevuse ja selle heade tavade igakülgne tutvustamine ja avalikkuse ning oma liikmete teadvustatud kaasamine Eesti kodanikuühiskonna arendamisse* (EMSLi põhikiri).

Peamisteks märksõnadeks tõusid teisel poolaastal olid “kvaliteet” ja “säästlikkus”. EMSList, mis toimis varem peamiselt toetuskeskusena, on kompetentse võrgustikuna saanud ühiskonna muutusi kujundav organisatsioon. EMSL koordineerib Eesti mittetulundussektori olulisimaid üritusi, osaleb aktiivselt ühiskonnaelu uuringutes, ülikoolide õppeprogrammide koostamisel ja õpetamises, poliitilistes otsustusprotsessides ning kohaliku elu arendamises.

EMSLi üldkogu toimus 1. juunil 2000, kus kinnitati 1999.a. tegevus- ja finantsaruanne. EMSLi nõukogu käis möödunud aastal koos 12 korral. Liikmeid oli aasta alguses 122. Aasta lõpuks oli juurde tulnud viis uut liiget. Liikmete materjale ja andmeid korrastati ning valmistati liikmete andmebaas.

EMSLi büroos töötas 8 töötajat, kellest aasta lõpuks lahkus 1 täistööajaga ja 2 osalise tööajaga töötajat ning vahetus juhataja.

EMSL oli esindatud ja osales järgmiste institutsioonide töös:

Eestis — Avaliku Sõna Nõukogu, Sotsiaalsfääri Ümarlaud, 10 MTÜ ja 10 erakonna poolt moodustatud Koostöökoda, välisministrit Euroopa Liiduga liitumisküsimustes nõustav Konsultatiivnõukogu

rahvusvaheliselt — Euroopa Fondide Keskuse Orpheus (Ida- ja Kesk-Euroopa MTÜde tugi- ja nõustamiskeskused) programm, Civicus (rahvusvaheline liit eesmärgiga tugevdada kodanikualgatust ning kodanikuühiskonda üle maailma).

Eelmine aasta andis tunnistust ja suurenevast konkurentsist Eesti mittetulundusühenduste hulgas, ja seda eriti positsiooni ning turuosa pärast. Trend, mis puudutas nii suuri, üle-eestilisi organisatsioone, kui ka väiksemaid, kohaliku tasandi mittetulundusühendusi, andis tõuke demokraatlikuma ühiskonna arenemisele. Oli selge, et Eesti mitmekülgset ja väga erinevate huvidega mittetulundussektori esindamiseks tuleb kujundada mehhanism, mis on paindlik, avatud ning suuteline katma tervet sektorit. Planeeritud lahenduseks on demokraatlikult valitud esinduskogu, mille kujunemisele pani aluse EKAK ning 2001 a. Eesti esimesel mittetulundusühenduste ümarlaual valitud Esinduskogu, kuhu on valitud ka EMSLi esindaja.

Eesti Mittetulundusühingute ja Sihtasutuste Liidu 2000 a. majandusaasta aruanne

II ÜLDTEGEVUS

EMSL on mittetulundusala info, nõu ja konsultatsioonide peamine pakkuja Eestis mittetulundusühendustele, üliõpilastele, riigiametnikele, kohalike omavalitsuse esindajatele, äri sektorile, rahastajatele jne., siis on selle teenuse kvaliteetne ja süsteemne pakumine koha peal, telefoni kaudu ja elektronposti teel üks olulisemaid vahendeid MTÜde teavitamiseks, kodanikualgatuse tõstmiseks ning mittetulundussektori arenguks. Varasematel aastatel teenindas EMSL üksinda tervet Eestit. Alates 2000 aastast, tänu oma üheksale piirkondlikule tugikeskusele, on EMSLi koormus arvuliselt küll vähenenud, kuid infopäringute ja nõustamiste sisu muutunud seda keerulisemaks.

EMSLil seisis oma ülesannete täitmisel vastamisi ka mitmete probleemidega: lahkkelid nõukogu ja juhataja vahel, juhataja vahetus, projektikoordinaatorite vahetus, raskused arvutissüsteemiga. Lisaks sisemistele probleemidele oli EMSL, sarnaselt teiste mittetulundusühendustega, vastamisi mitmete väliskeskonna muutustega, mis omakorda mõjutasid tema tegevusi. Majanduslik olukord on tugevalt vähendanud mittetulundusühenduste finantssuutlikkust. USAID oli Eestist lahkunud juba ammu. ÜRO Arenguprogramm ja Avatud Eesti Fond on lõpetanud mittetulundusühenduste pideva toetamise, riigieelarvest anti organisatsioonidele toetust vähem kui kunagi varem. Töötute arv kasvab ja paljud inimesed loovad uusi organisatsioone lootuses, et niipidi mingit abi saada. Need muutused on jätnud Eesti kolmanda sektori organisatsioonid suhteliselt raskesse seisu. Selle tulemusena oli EMSL sunnitud oma teenuseid pakkuma väga madalate hindadega või isegi tasuta. Sissetulek teenuse müügist oli planeeritud tunduvalt madalam.

Liikmed, nõukogu ja EMSLiga seotud inimesed väljendasid muret EMSLi pärast ning kui nende küsimustega ei tegeleta või kui neid eiratakse võivad nad tulevikus väliskeskonnast tulevate ohtudega koos EMSLile saatuslikuks saada.

Lahendatud on missiooni ja arengu visiooni ebaselgus, leitud on nägemus EMSLi tulevikust ning koostatud strateegia ettepanekud aastateks 2001-2003. Viimane ei ole mitte kivisse raiutud dokument, vaid kajastab pigem viise kuidas oma eesmärkideni jõuda ning erinevaid stsenaariume muutva väliskeskonna puhul.

EMSLi töötajad tunnustavad organisatsioonilisi ning subordinatsiooni reegleid. Juhtimisprobleemid on lahendatud, töötajatel on ametikirjeldused ja nad on lojaalsed EMSLile ning tema tööpõhimõtetele. Endiselt vajavad põhjalikku tööd EMSLi põhikiri, ning sellest tulenevalt nõukogu töökorraldus ja tööjaotus.

Tänu teatud ühtsele nägemusele ning olemasolevale strateegilisele plaanile ei ole vaja enam rakendada juhuslikke projekte, vaid tegeldakse ainult EMSLi missiooni ja arenguvisiooni sisse jäävate küsimustega. Sellega antakse võimalus ka teistele MTÜdele areneda ja tegutseda.

Tööd vajab veel sujuv infovahetus ning info kogumine, et garanteerida piisav ja adekvaatne taustinfo vajalike otsuste langetamiseks. EMSL tegi aktiivset tööd erinevate organisatsiooni kaasamiseks ja informeerimiseks sõltumata nende asukohast, suurustest või tegevusvaldkonnast. Paraku sõltus EMSL vastavate valdkondade katusorganisatsioonidest, kelle ülesannete hulka kuulub oma liikmete koolitamine ja informeerimine. EMSL saab siin täita ainult info edastaja rolli.

EMSLi töötajad esinesid ettekannetega Eesti toimunud konverentsidel, rahvusvahelistel kohtumistel ja erinevatel seminaridel, piirkondlikes ümarlaudades ning saatkondade üritustel.

EMSLi töötajate artikleid avaldati Päevalehes, Riigikogu Toimetistes, erinevate konverentside kogumikus, EMSLi infolehes ning erinevates rahvusvahelistes väljaannetes. Erilise huvi all olid vabatahtlik tegevus ning EKAK.

Eesti Mittetulundusühingute ja Sihtasutuste Liidu 2000 a. majandusaasta aruanne

1. Liikmetele pakutavad teenused

2000. aastal pakuti liikmetele järgmisi teenuseid:

- a) regulaarne infoedastamine meili teel (meililistis on 98 liikme aadressid)
- b) kvartaalne infoleht (2000 a. anti neid välja 3, vahele jäi kolmas kvartal)
- c) tasuta trükised (osaliselt)
- d) otsepostitus liikmetele (info, EKAK, kutsed jne.)
- e) odavamad koolitused
- f) suvekool Käämus ja üldkoosolek
- g) tasuta info 1181 infokogumikus

Lisaks tehti EMSLi liikmetele võimalikuks saada Tallinna Pedagoogikaülikooli tudengite poolt, kes õpivad lisaerialana kas mittetulundussektori juhtimist või projektijuhtimist, eksamitöödena tasuta *marketing* -i - plaanid. Loengukursust "Marketing mittetulundussektoris" luges EMSLi juhataja ja üliõpilased koostasid grupitööna üheksale EMSLi liikmele *marketing* -i - plaanid koos organisatsiooni analüüsi, võimaluste leidmine ja sihtgruppide määramisega.

2. Liikmete üritused

2000. aastal toimus liikmetele kolm suuremat üritust:

- a) 1. juunil Tallinna Muusikamajas üldkoosolek, kus osales 55 liiget;
- b) 15. - 17. septembrini EMSLi Käsmu suvekool, kus oli esindatud 26 EMSLi liikmesorganisatsiooni 64 inimesega;
- c) 15. detsembril Tallinna Matkamajas liikmete vahekoosolek ja EKAK arutelu, kus osales 32 liiget; järgnes jõulupidu Eeslitalli restoranis.

3. Liikmete andmed

Detsembriks valmis EMSLi liikmete andmebaas. Vaatamata korduvatele palvetele ei ole paljud liikmed oma andmeid uuendanud, mis on EMSLi takistanud liikmete kohta adekvaatse info levitamisel ning võimalikele välispartneritele tutvustamisel.

4. Liikmemaksude tasumine

Liikmemaksude laekumine 2000 aastal oli vaevaline. Õigeaegselt tasusid liikmemaksu ainult 45 organisatsiooni, kuid EMSLi teenuseid odavamalt tarbisid ligi 95 organisatsiooni. 2001. aastal karmistasime korda ning liikmemaksu tasumata jätmisel kaotavad liikmed õiguse odavamatele ja ainult neile mõeldud teenustele.

IV NÕUKOGU

2000. aastal olid EMSLi nõukogu:

esimees Mall Hellam (Avatud Eesti Fond),

liikmed Marika Arendi (Maarjamaa Konvent),

Reet Laja (Eesti Ettevõtlike Naiste Assotsiatsioon),

Tuuli Rasso (REC-Estonia — Regional Environmental Center),

Margit Säre (Piiriülese Koostöö Keskus),

Kalle Laane (Eesti Sõltuvushaigete Rehabilitatsiooni Ühing),

Jaak Võsa (Eesti Iseseisva Elu Keskus, Eesti Lihasehaigete Selts),

Heli Aru (haridusministri nõunik, EMSLi juhataja 1996-1998),

Aare Kasemets (Riigikogu Kantselei majandus- ja sotsiaalinfoosakond).

Nõukogu käis koos 12 korda. Kalle Laane peatas oma liikmelisuse nõukogus kuni 01.11.2000 seoses tööülesannetega.

Eesti Mittetulundusühingute ja Sihtasutuste Liidu 2000 a. majandusaasta aruanne

V EMSLI TEGEVUSTE JA PROGRAMMIDE ARUANNE

EMSL ühendab erinevatest valdkondadest avalikes huvides tegutsevaid mittetulundusühinguid ja sihtasutusi Eestis. Ka tegutseb EMSL oskuskeskusena, mille püüdluseks on edendada mittetulundusühenduste ühistegevust ning teadlikkust kodanikeühiskonna tähtsusest Eestis esindatuse, seadusloomes osalemise, kohaliku elu arendamise, koolituste, infovahetuse, uuringutes osalemise ning vabatahtliku tegevuse propageerimise kaudu. EMSL pakub oma teenuseid ja programme enam kui 2500 mittetulundusühendusele Eestis.

1. Info- ja tugiprogramm

Teostajad: EMSLi Infokeskus ja regionaalsed MTÜde tugikeskused

EMSLi Infokeskuse ja regionaalsete tugikeskuste kaudu koguti, selekteeriti ja jagati infot, mis on vajalik mittetulundusühingutele tegevuse paremaks organiseerimiseks, olgu selleks siis ülevaade olemasolevatest seadustest, maksuküsimustest, rahastamisvõimalustest, vabatahtlikust tegevusest, Eesti Kodanikeühiskonna Arengu Kontseptsioonist, koolitustest, nõustajatest, koostöö võimalustest vms.

Alates 2000 aasta detsembrist kuulub ka koolitusteenus EMSLi Infokeskuse ja regionaalsete tugikeskuste valdkonda.

Peamiselt teenindati mittetulundusühendusi, kuid kasvasid ka riigiametnike, kohaliku omavalitsuse töötajate ja rahvusvaheliste- ning välisorganisatsioonide pöördumised. Eriti sagedased külastajad ja infosaadajad olid üliõpilased.

EMSLi raamatukogusse lisandus ligi 300 trükist (kokku ~500 trükist) erialast kirjandust, mida telliti ÜRO Arenguprogrammi Eesti Esinduse ning osaliselt ka Euroopa Fondide Keskuse Orpheuse programmi toetusel. Raamatukogu kasutati 27 korral.

Info- ja tugiprogrammi all toimivad järgmised teenused:

1.1 EMSLi nõustamis- ja infoteenus Infokeskuses

Mittetulundusorganisatsioonides töötavad enamasti inimesed, kes teavad palju vastavast valdkonnast, kuid kelle teadmised jäävad väheseks erialaste küsimuste lahendamisel. EMSL nõustab õigusvaldkondades, raamatupidamisvaldkondades ja projekte-plaane puudutavates küsimustes.

Külastajaid	TEEMA	Helistajaid
13	Üldinfo mittetulundussektorist	71
150	Seadusandlus	233
96	Finantseerimine	192
27	Raamatukogu	-
40	Info EMSLi kohta	108
93	Raamatupidamine, maksustamine	71
71	Muu	323
490	Kokku	998

Elektronposti vahendusel vastati peamiselt juriidilistele, raamatupidamuslikele ning rahastamisküsimuste teemalistele päringutele 412 korral. Päevas tuli infopäringuid kõikides muudes küsimustes (liikmed, andmed, statistika jne.) meili teel üle 20 korra, mis teeb aastas kokku keskmiselt **4000-4500** lihtpäringut.

2000 aasta kevadeni jätkusid 1999. aastal sisse viidud juristi ja raamatupidaja konsultatsioonid spetsiifilistes küsimustes. Konsultatsioone anti kokku **250 tundi**.

Kui külastajad vajasisid erinõu, saadeti nad vastavate spetsialistide juurde, peamiselt seadusandlikus ja raamatupidamisküsimuste vallas.

Eesti Mittetulundusühingute ja Sihtasutuste Liidu 2000 a. majandusaasta aruanne

Lisaks liikme-listile on EMSLi meililistis on kokku 250 adressaati, kes saavad regulaarselt uudiseid ja infot uute organisatsioonide, koolituste, trükiste, õppimisvõimaluste ja konkursside kohta.

Võrreldes 1999 aastaga vähenes külastajate ja nõusaajate arv, sest 2000. aasta alguses alustasid tööd EMSLi lepingupartnerid - 9 regionaalset tugikeskust üle Eesti. Tänu keskustele ei ole EMSL enam Tallinna-keskne. Parandamist vajavad veel info Internetis ning loodetavate piirkondlike vabatahtlike keskuste loomine.

1.2 EMSLi koolitusteenus

EMSLi teabepäevad ja koolitused hõlmasid peamiselt neid valdkondi, mida organisatsioonid on ise vajalikeks pidanud. Eesmärgiks oli arendada organisatsioonide institutsionaalset suutlikkust igapäevaste ülesannetega toimetulekuks ning valmistatakse mittetulundusühinguid paremini ette osalema avalike teenuste pakkumisel võrdväärse partnerina. Koolitused lõpetati aasta teisel poolel, sest koolitajate ring oli piiratud ning kvaliteet ei vastanud enam MTÜde kasvavatele vajadustele ja nõuetele. Oli selge, et muudatusi tuleb teha. Jätkati ainult hädavajalike infopäevade ja piirkondlike teabepäevade korraldamisega. Praeguseks on EMSLi välja töötamisel uus koolituskava MTÜde juhtidele ning jätkatakse infopäevadega MTÜde tegevõtjatele.

1.2.1 Teabepäevad

Eesmärgiks oli **temaatiliselt** pakkuda MTÜde esindajatele operatiivsel infot, et nad paremini orienteeruksid oma igapäevatööd puudutavates küsimustes.

TEEMA	Teabepäevade arv	Osavõtjaid
Tööõigus	1	7
Maksupoliitika	2	47
Raamatupidamine	3	57
Rahataotluste vormistamine	2	28
Suhted avalikkusega	1	8
Personali valik	1	7
Projekti kirjutamine	2	28
Kokku	12	182

1.2.2 Koolitused

Eesmärgiks oli **sisuliselt** pakkuda osalejatele põhjalikumaid teadmisi ja oskusi oma töö paremaks tegemiseks ning organisatsiooni paremaks juhtimiseks.

TEEMA	Asukoht	Rahastaja	Osavõtjaid
1. Kodanikualgatuslikud organisatsioonid kui avaliku poliitika kujundajad	Tallinn	Suur-	50
	Jõhvi	Britannia	24
	Sillamäe	Suursaat-	18
	Võru	kond	17
	Pühajärve		27
	Põlva		25
2. Arengukoostöö	Tallinn	KEPA RY	23

Eesti Mittetulundusühingute ja Sihtasutuste Liidu 2000 a. majandusaasta aruanne

1.2.3 Keskuste koolitused

EMSL korraldas 2000 aasta jooksul keskuste töötajatele 4 koolitust:

- 10.-15. detsember 1999. Tallinnas
Teemad: Kohalik areng. Suhtlemistreening nõustajatele. Keskuste töö esmatutvustus.
- 30.märts – 01. aprill 2000. Pärnus
Teemad: Regionaalsete keskuste eesmärgid. Meeskonnatöö.
- 27.-29. juuni 2000. Haapsalus
Teemad: Tugikeskuste töö arendamine. Projekti esitlus. Raamatupidamine. Seadusandlus.
- 13.-15. detsember 2000. Tallinnas
Teemad: tugikeskuste võrgustiku strateegiline planeerimine ja tegevusplaani kujundamine. Projekti ja programmide eelarvete koostamine. Andmebaasid ja nendes vajalike andmete analüüs.

Võrreldes 1999 aastaga vähenes koolituste arv, sest 2000. aasta alguses alustasid tööd 9 regionaalset tugikeskust üle Eesti.

1.3 Väljaanded

1.3.1 Infoleht

2000 aastal anti välja kolm infolehte:

- Esimene ilmus jaanuarikuus ja peamised teemad olid konverents “Ühiskond teelahkmel”, regionaalsete tugikeskuste tutvustus, EMSLi nõukogu tutvustus. Tiraaž 1000 eks.
- Teine ilmus märtsis ja peamised teemad olid aasta parima valimine, maksuseaduse seletused, tugikeskuste ülevaade, koolitustutvustus. Tiraaž 1000 eks
- Kolmas ilmus novembris. Peamised teemad: Käsmu suvekooli kokkuvõte ja sõnavõtt, osalemine õigusloomes, EMSLi tulevik, koolituskavad. Tiraaž 1500.

1.3.2 Aastaraamat

Aasta lõpul sai valmis EMSLi 1998-1999 aastaraamat, mis oli pooleks eesti ja inglise keeles. Raamatu tiraaž oli 500 eksemplari ja seda levitati Eestis liikmetele, koostööpartneritele, valitsusasutustele, riigikogu fraktsioonidele ja komisjonidele, saatkondadele, äriühingutele ning teistele avaliku elu tegelastele. Rahvusvahelisel tasandil levitati aastaraamatut erinevatele välisfondidele, Euroopa Fondide Keskuse Orpheuse programmi liikmetele, Euroopa Liidu institutsioonidele ning EMSLi koostööpartneritele.

1.3.3 Trükised ja muud materjalid

Aasta esimesel poolel valmistati EMSLi kodulehekülge, millega koos tehti andmebaaside ühendusi ja installeerimist tugikeskustele. Anti välja kordustrükina strateegilise planeerimise käsiraamat ning sügisel koostati inglisekeelne ja valmistati juurde eestikeelset Internetimaterjali.

1.4 Piirkondlikud tugikeskused

Avatud konkursi kaudu valiti 1999. aasta lõpus ja 2000. aasta alguses Eestis seitse piirkondlikku tugikeskust ja kaks infopunkti, kelle ülesandeks on pakkuda nõustamist, koolitust, infot ja toetusteenuseid kohalikele mittetulundusühendustele. Keskusi finantseerib EMSLi kaudu Balti-Ameerika Partnerlusprogramm (BAPP). Tegemist ei ole mitte tavalise programmiga, vaid lepinguliste tööttevõtmistega. Tugikeskused asuvad Jõhvis (ja Rakveres), Narvas, Paines, Võrus, Kuressaares, Kärdlas, Haapsalus, Viljandis ja Tartus.

1.4.1 Eesmärgid ja teenused

Keskuste töö põhieesmärgiks on edendada kodanikualgatusi ja vabatahtlikku tegevust, arendada kolmanda sektori keskkonda koostöös mittetulundusühenduste, avaliku ja äriühinguga töstes kogu sektori teadlikkust, arengusuutlikkust ja professionaalsust üle Eesti. Keskused ei jaga raha. Nad teostasid vastavalt lepingutele järgmisi ülesandeid:

- informatsioon ja suhtlemine kohalike organisatsioonide ja kohalike omavalitsustega
- nõustamine ja konsultatsioonid kahel päeval nädalas
- koolitus ja muud haridusprogrammid
- kohalike ümarlaudade organiseerimine

Eesti Mittetulundusühingute ja Sihtasutuste Liidu 2000 a. majandusaasta aruanne

1.4.2 Statistiline ülevaade tööst

Piirkondade kaupa:

Piirkond	Külastused ja telefonipäringud:
Kagu-Eesti Võrus	415
Lõuna- ja Edela Eesti Viljandis	881
Saaremaa Kuressaares	284
Hiiumaa Kärdlas	115
Läänemaa Haapsalus	240
Tartu- ja Jõgevamaa Tartus	237
Süda-Eesti Paides	260
Narva	221
Virumaa Rakveres ja Jõhvis	269
KOKKU	2922

Teemade kaupa:

TEEMA	Külastused ja telefonipäringud:
Üldinfo mittetulundussektorist	468
Seadusandlus	640
Raamatupidamine	351
Rahastamine	553
Töö kirjandusega, andmebaaside kasutamine	218
Muu	682
KOKKU	2922

1.4.3 Andmebaasid

Nii üritustel kui konsultatsioonidel käinud mittetulundusorganisatsioonid on keskustes registreeritud ning see on pannud aluse andmebaasi loomiseks, mis mõnes regioonis on väga hästi käivitunud (nt. Tartu- ja Jõgevamaa). Kahjuks ei töötanud keskuste külastuste ja helistamiste registreerimine korrektselt ning mais valmistatud programm ei hakanud osades keskustes tööle. Keskused on registreerimist teinud käsitsi ning käesoleva aasta aprillis valmib uus programm.

1.4.4 Teabevõrk

Keskustel kujunes välja teabevõrk, kellele edastati regulaarselt keskustesse saabunud informatsiooni. Kõige operatiivsem infoedastamine toimus elektronposti vahendusel. Samuti saadi sel teel ka tagasisidet kohalikele MTÜdelt. Kahjuks oli elektronposti puudumine väiksemates maakohtades üks suuremaid takistusi info kiirel edastamisel: isegi kui informatsioon jõudis kohaliku tasandi mittetulundusliku katusorganisatsioonini, ei olnud selle edasine liikumine lõpptarbijani. Seepärast kasutasid keskused aktiivselt ka otsepostitust, otsest teavitamist telefoni teel ning kohalikku pressit.

1.4.5 Kohalik koostöö

Enamikes maakondades tekkisid kontaktid kohalike omavalitsuste ja keskuste vahel. Infot said ja üritustel osalesid ka kohalike omavalitsuste esindajad. Keskuste koordinaatorid osalesid mitmetel olulistel nõupidamistel ja koolitustel ning esinesid sõnavõttudega suurematel üritustel.

Keskuste kanda oli ka pearoll igas piirkonnas EKAKi aruteluks toimunud ümarlaudade ettevalmistamisel, mille tulemusena teadvustati MTÜde rolli ühiskonnas, nende hetkeolukorda ja võimalusi koostööks nii avaliku kui erasektoriga (vt.

Eesti Mittetulundusühingute ja Sihtasutuste Liidu 2000 a. majandusaasta aruanne

1.4.6 Vabatahtlikud ja avalikkus

Nii mõnegi keskuse juures alustasid tegevust vabatahtlikud, keda kaasati mitmetes tööloikes, peamiselt aga ürituste korraldamisel.

Kolmanda sektori tegevust kajastati keskuste kaasabil maakondlikes ajalehtedes ning kohalikes raadiotes (Põhjarannik, Sakala, Tartu Postimees, Narva lehes).

1.4.7 EMSLi roll

EMSLi ülesanne on keskusi pidevalt konsulteerida, koordineerida võrgustiku tegevust, koolitada koordinaatoreid, jagada vajalikku teavet, varustada tööks vajalike materjalide (paljundusaparaadid, arvutid jms) ning vajaliku infoga 3. sektori valdkonnast, rahastamisvõimalustest jne. EMSLi töötajad külastanud keskuseid kohtadel ning osalenud mitmetel piirkondlikel üritustel. Aasta jooksul toimus 6 regulaarset töö nõupidamist ning EMSL korraldas keskuste töötajatele 4 koolitust (vt.). Suvel viisid EMSLi juhataja ja BAPPi direktor läbi keskuste kohapealse hindamise.

1.4.8 Üldhinnang

Üldhinnang aastasele tegevusele on hea. Kuigi keskused alustasid oma tööd alles aasta alguses, olid seitse nendest aasta lõpuks edukalt toimivad. Ühe infopunkti ja ühe keskusega lõpetatid lepingud nende mittetäitmise pärast suvel. Sügisel toimus uus konkurss ning valiti uus infokeskus Narva ja uus tugikeskus Rakverre Lääne-Virumaale. Probleemid tekkisid ka seoses koosseisude muutustega (Saaremaa, Hiiumaa, Tartu). Keskuste töötajatel tekkis ühine arusaam oma eesmärkidest ja rollist ühiskonnas, millest lähtuvalt koostati detsembris toimunud strateegilise planeerimise nõupidamisel järgneva aasta plaanid.

Alates aasta teisest poolest on toimunud regulaarsed töö nõupidamised, mille raames viidi moderaatori juhendamisel läbi ka ajurünnak võrgustiku strateegilisest planeerimisest ja määratleti keskuste missioon ja tahteruum lähemaks neljaks aastaks ning ka lähemad eesmärgid ja nende täitjad.

Keskused on saavutanud tuntuuse oma kogukondades ning kohalikud mittetulundusühendused usaldavad keskuste teadmisi ja kompetentsi. Lisaks lepingulistele teenustele, keskused edendavad ja teevad eestkostet kodaniku algatuse ja vabatahtliku tegevuse aktiveerimiseks, kanaliseerivad seaduste eelnõusid Eesti Õiguskeskuse abiga vastava valdkonna mittetulundusühendustele, koguvad infot kohalike kolmanda sektori arengu kohta.

2. Kodanikeühiskonna arenguprogramm

Teostajad: Eesti vabatahtlike keskus ja erinevad projektijuhid

Eesti vabatahtlike keskus ja erinevad projektijuhid vastutasid kodanikuühiskonna mitmekülgse arendamise ning aktiivse kodaniku harimise eest.

Vabatahtliku tegevuse propageerimise ja erinevate projektide ning teenuste kaudu varustati inimesi ja organisatsioone teadlikkusega kodaniku ja MTÜde rollist ühiskonnas, tugevdati MTÜde jätkusuutlikkust, valmistati EKAK ning loodi alused üle-eestilise ümarlaudade süsteemi tekkele.

Kodanikeühiskonna arenguprogrammi all toimivad järgmised teenused:

2.1 Eesti Vabatahtlike Keskus

1998 a. iseseisva programmina alustas tegevust Eesti Vabatahtlike Keskus (EVK), mille ülesandeks on arendada Eestis vabatahtlike rakendamise praktikat, koondada vabatahtlikkusega seotud informatsiooni, levitada ja teadvustada vabatahtliku tegevuse põhimõtteid ning võimalusi, tõsta ausse vabatahtlik töö ning ergutada kodanike huvi ja vastutustunnet osalemiseks ühiskondlike ülesannete täitmisel.

2000 aastal täiendati koos tugikeskustega andmebaasi vabatahtlike teenuseid vajavatest mittetulundusühingutest, ühendades seeläbi inimesi ja organisatsioone, kes on huvitatud vabatahtlikust tegevusest.

Uute vabatahtlike värbamine, koolitamine ja paigaldamine organisatsioonidesse eriti aktiivseks. Andmebaasi kanti 350 uue inimese andmed ning enam kui 345 organisatsiooni kasutasid vabatahtlike tööd. Aasta lõpuks oli Vabatahtlike Keskuse andmebaasis ligi 500 inimest, kes jagavad oma aega ja teadmisi abivajajatele. Lisaks laiendamisele hakkas Vabatahtlike Keskus pöörama ka suuremat tähelepanu vabatahtliku tegevuse propageerimiseks ning turustamiseks: avaldas üle 13 artikli üleriigilistes ajalehtedes, esinedes korduvalt televisioonis ja raadios, organiseerides kaks kampaaniat (üks lastekodude lastele, teine keskkonna hoidmiseks) ning organiseerides pidevalt vabatahtlike teenuseid kasutavaid lepinguid kriminaalhoolekande vallas, parimate karikatuuride konkursil ning alustades tööd riigikogulastega vabatahtlike rakendamiseks.

Organisatsioonidesse või üksikisikute juurde vahendati 322 vabatahtlikku. Nendest on pikemaajalist tegevust organisatsiooni või üksikisiku juures alustanud umbes 1/3, lühiajalisi pakkumisi on täitnud ja täidab 2/3 vabatahtlikest.

2.1.1 Regulaarsed teenuseid

- vabatahtlike värbamine koolides, kutseõppeasutustes, ülikoolides ja üritustel
- instrueerimine tööks erinevate organisatsioonide/üksikisikute heaks
- vabatahtliku suunamine organisatsiooni või üksikisiku juurde ja vastav motiveerimine
- informeerimine uutest tööpakkumistest

2.1.2 Koolitamine

Koolitamine efektiivseks vabatahtliku tegevuse planeerimiseks toimub vastavalt 1,5 tundi kestva teabetunnina/loenguna ning on mõeldud nii avaliku kui riikliku sektori organisatsioonidele, kes on avaldanud EVK-le soovi kasutada vabatahtlikke oma sihipärase tegevuse edendamiseks.

Koolitusel käsitletakse järgnevat:

- vabatahtlike tegevuse planeerimine organisatsioonis
- vabatahtlike värbamine
- vabatahtlike motiveerimine
- vabatahtlike hindamine ja tunnustamine

Aasta jooksul koolitati seitsmel korral nii kohalike tugikeskuste kui erinevate mittetulundusühenduste poolt korraldatud koolituste (mille teemade hulka kuulus ka vabatahtlik tegevus) käigus ligi 200 organisatsiooni (Viljandis, Tartus, Võrus, Pärnus, Narvas jne.)

Eesti Mittetulundusühingute ja Sihtasutuste Liidu 2000 a. majandusaasta aruanne

2.1.3 Vabatahtlikkuse idee levitamine

Erinevates väljaannetes avaldati temaatilisi EVK tegevust ja vabatahtlikuks olemise võimalusi kajastavaid artikleid (Päevalehes 11, Postimehes 1, "Elukaar"2). Pikk ülevaade ilmus EMSLi Infolehes ning EVK esindaja esines Tallinna Pedagoogikaülikooli Juhtimine mittetulundussektoris loengute käigus tudengitele ning muudel EMSLi ja teiste organisatsioonide poolt korraldatud erinevatele sihtgruppidele mõeldud üritustel. EVK esindaja esines ka 5-l korral erinevates telekanalites (TV 3, ETV, Kanal 2, TV 1) ning 7 korda ka raadiosaadetes (Raadio 4, Eesti Raadio, Vaba Euroopa, Uuno Raadio).

Koostööd tehti muuhulgas ka Riigikogu Kantselei ja Rahvusraamatukoguga "2000 a. Poliitiliste Karikatuuride Näituse" korraldamisel, Riigikogu Kantseleiga ka vabatahtlike Riigikoguliikmete abiliste, kriminaalhooldusabiliste värbamisel ja koolitamisel.

2.1.4 Üritused

"Mängiks-1" toimus 13.05.00, mille raames korrastasid umbes 50 vabatahtlikku Nõmme ja Kopli lastekodude ning Pääsküla turvakodu mänguväljakud (värviti atraksioone, laotati mulda, külvati ja rulliti muruseemet) ning väljakutele paigutati Nõmme Lastekodu laste ja EVK vabatahtlike poolt valmistatud puust "jänessed".

"Mängiks-2 ja -3" korraldas Eesti Vabatahtlike Keskus 13.07.00 ja 14.09.00 Nõmme Lastekodu hoovis heategevuspikniku vormis. Ürituste eesmärgiks oli ärgitada inimesi annetama ja koguda lastekodude/turvakodude lastele mänguasju jm. huvitavat-vajalikku.

Piknikel esinesid koos lastega Cool D, Blind, Umb, Evelin Samuel, Maian Kärmas, Claires Birthday, Kosmikud. Kohal olid rallisõitjad autoga, vigurjalgratturid, graffiti-mehed jt.

Ürituse tarvis korjati erinevate valdkondade tuntud inimestelt mänguasju, vanu plaate, kassette, riideid jm. (Annetajad: Indrek Sei, Ivo Uukkivi, Hedvig ja Novella Hanson, Raul Saaremets, Kersti Heinloo jpt.).

Huvitavamad ja eriti hästi säilinud asjad läksid oksjonile. Ürituselt saadud tulust korrastati Nõmme lastekodu korvpalliväljak ning kogutud asjad jagati Nõmme ja Kopli lastekodudele, "Tootsi tupp" ja Lilleküla turvakodule.

2.1.5 Üldhinnang

Kuna EVK tegevuse eesmärgiks on eelkõige ühendada inimesi ja organisatsioone, kes on huvitatud vabatahtlikust tööst üle Eesti, julgen pidada EVK 2000 a. nii konkreetse värbamis- ning vahendamis- kui ka teadvustamistegevuste tulemust valdkonna uudsust ning spetsiifikat arvestades märkimisväärseks, st. edukaks.

Eesti Mittetulundusühingute ja Sihtasutuste Liidu 2000 a. majandusaasta aruanne

PROJEKTID

2.2 Projekt "Eesti valitsusväliste organisatsioonide jätkusuutlikkuse tugevdamine"

2000 aastal jätkus ja loodeti lõpetada EV Valitsuse ja ÜRO Arenguprogrammi (UNDP) vaheline projekt "Eesti valitsusväliste organisatsioonide jätkusuutlikkuse tugevdamine", mida koordineeris EMSL. Projekti algas 08.12.1998 ning pidi algselt lõppema 31.08.00. Seoses takistustega pikendati seda ÜRO Arenguprogrammi poolt 2000 a. detsembri lõpuni ja seejärel 01.03.2001. Kogumaksumus oli 132,957 USD. Projekti peaesmärgiks oli tugevdada kodanikeühiskonda Eestis, mis aitaks viia mittetulunduspühenduste suurema professionaalsuseni ning kolmanda sektori ja avaliku võimu vahelise partnerluse tugevdamiseni.

Suvel lahkus projekti koordinaator T.A. Adamson ning alates oktoobrist koordineeris projekti Daimar Liiv.

.1 Teadmiste ja teadlikkuse tõstmine

Tegevused 2000:

Esimene eesmärk ehk MTÜdes tegevate inimeste ja MTÜde juhtide teadmiste ja teadlikkuse tõstmine seadusandlikes ning raamatupidamuslikes küsimustes ning nende juhtimisoskuste suurendamine:

- a) Kevadeni jätkusid juristi ja raamatupidaja konsultatsioonid kokku 250 tunni ulatuses.
- b) Anti välja lisatiraaž trükiseid.
- c) Valmistati ja trükiti käsiraamat MTÜde nõustajale, mida kasutavad oma igapäevatoos EMSLi Infokeskus ning piirkondlikud MTÜde tugikeskuste nõustajad. Käsiraamat koosneb kolmest osast: MTÜde seadusandlus, tööseadusandlus ja raamatupidamine MTÜdes. Käsiraamatu koostamisel võeti aluseks konsultatsioonide käigus välja tulnud korduma kippuvad küsimused ning spetsialistid on varustanud kõik osad omapoolsete põhjalike kommentaaridega. Tagaaside tugikeskustelt on näidanud, et raamat oli hädavajalik ja lõpptulemus rahuldab meid. Kuna seadusandlus on muutuva loomuga, siis on ka raamatu vorm selline, et lehti saab vahetada ning uusi kommentaare ilma probleemideta lisada.
- d) Korduma kippuvad küsimused pandi üles ka Internetti, kuid see ei hakanud tehniliste vigade tõttu tööle.
- e) Koostati ning pandi kokku õppekava Tallinna Pedagoogikaülikoolis toimuva "Juhtimine mittetulundussektoris" lisaeriala tarvis ning koolitati lektoreid.
- f) Septembrist alustati vastavate loengutega ülikoolis. Hinnangud üliõpilastelt olid erakordselt positiivsed.

2.2.2 EKAK

Aasta algusest alates oli projekti peatähelepanu pööratud EKAKi väljatöötamisele ning kolmanda sektori ja avaliku võimu partnerlussuhete tugevdamisele. EKAK väljendab eesmarke ja põhimõtteid, mille alusel MTÜd saavad osaleda riigi- ja ühiskonnaelu korraldamisel. EKAK seab paika ka teisi olulisi demokraatliku riigi põhimõtteid, nagu riigi ja kolmanda sektori vastastikune tunnustamine, esindamine ja partnerluse küsimused, võrdõiguslikkus, vabatahtlikkus, ressursid ja nende rakendamine ning kontroll.

14.12.1999 sõlmiti Koostöömemorandum 10 eesti erakonna ja 10 MTÜ vahel ning moodustati Koostöökoda. 2000 a. esimesel poolel tehti EKAKi valmistamiseks tööd Koostöökoja liikmete ja EMSLi vahel, moodustades erinevaid töögrupe. Esimene versioon edastati Riigikogu kultuurikomisjoni aprillis, mis aga lükati tagasi, sest dokument ei vastanud nõuetele ning oli puudulik. 10.06. läks laiali täiendatud verisoon aruteluks fraktsioonidesse. Suvel Riigikogu liikmed puhkasid ning esimene info tagasisaamine toimus 10. oktoobril Riigikogu põhiseaduskomisjonis. Protsessi edasist kulgu takistasid kolm peamist asja:

- a) puudu jäi kesksest töögrupist (ekspertgrupp) EKAKi teksti lõpuleviimiseks
- b) protseduuriliselt ei suudetud üheselt asja paika panna
- c) tekst oli ka sisuliselt puudulik, millele viitasid otsesõnu Riigikogu kultuurikomisjoni liikmed EKAKi eelnõud arutades. Mittetulundussektori poolt vajasisid mitmed asjad lisamist ja täpsustamist.

Alates oktoobrist sai projekt uue koordinaatori ning algas täielikuma ja põhjalikuma versiooni valmistamine. Piirkondlike tugikeskuste kaudu organiseeriti 15 maakondlikku ümarlauda, mittetulundusühenduste osalemine protsessis kasvas märkimisväärselt, EKAKi tekst avaldati täies mahus ajalehes, peeti kohtumisi erinevate erakondade poliitikutega, EKAKi ja sellega kaasnevaid artikleid saadeti laiali e-listide kaudu enam kui paarile tuhandele inimesele. EKAKi valmistamine oli muutunud avatud protsessiks, kus kõigil oli võrdne juurdepääs ja võimalus teha teksti oma ettepanekuid ja muudatusi.

Paar piirkonda alustasid tööd kohalike EKAKite ettevalmistamiseks.

Eesti Mittetulundusühingute ja Sihtasutuste Liidu 2000 a. majandusaasta aruanne

Tegevused 2000:

- a) Toimusid EKAKi töögruppide koosolekud
- b) Oktoober - detsember toimusid 15 piirkondlikku ümarlauda EKAKi aruteluks, millel osales kokku 1500 inimest
- c) Toimusid Eesti Erakondade ja Mittetulundusühingute Koostöökoja kokkusaamised viiel korral.
- d) Novembris toimus kohtumine saatkondadega, mille raames tutvustati EMSLi kui avalikes huvides tegutsevate mittetulundusühingute ja sihtasutuste katusorganisatsiooni, kolmanda sektori arengut Eestis ning esitleti EKAKit. Esinesid Kristina Mänd, Daimar Liiv, Petra Lantz de Bernardis, ÜRO Arenguprogrammi alaline esindaja Eestis ning Suurbritannia Ühendkuningriikide suursaadik T. E. pr. Sarah Squire.
- e) 05. 12 toimus seminar Riigikogu kolme komisjoni (Põhiseadus-, kultuuri- ja sotsiaalkomisjonid) ning MTÜde osavõtul, mille käigus arutati EKAKi ja kolmanda sektorit ning avaliku võimu suhteid tulevikus
- f) EKAK avaldati ajalehes ning kõikidele asjahuvilistele võimaldati täielik juurdepääs teha omapoolseid muudatusi ja ettepanekuid tekstile. EKAK oli üleval ka Internetis ning saadeti meili-listide kaudu laiali enam kui 2500 aadressaadile.
- g) 15. 12 toimus EKAKi arutlemise koosolek EMSLi liikmetele Tallinna Matkamajas, kus osalesid 32 liikmeorganisatsiooni esindajad. Tallinna-välised liikmed osalesid aktiivselt piirkondlikel ümarlaudadel.
- h) Hakati ette valmistama esimest Eesti mittetulundusühenduste ümarlauda eesmärgiga öelda oma viimane sõna EKAKile ning valida Esinduskogu.

2.2.3 Probleemid

Projekti läbiviimisel tekkisid vastuolud projektijuhi ning EMSLi nõukogu liikmete vahel, mis lõppesid projektijuhi ning EMSLi juhataja lahkumisega ning kunstlikult tekitatud vastuolu sündimisega EMSLi ja suvel loodud organisatsiooni EKLE vahel. EKLE moodustasid koos Koostöökojas osalenud 10-st MTÜst ning juhatajaks hakkas EMSLi endine töötaja. EMSLile prooviti tekitada EMSLile mitmeid probleeme alates arvutite tühendamisega projektidokumentidest ning lõpetades mitmete kaebekirjadega rahvusvahelistele organisatsioonidele ning Eestis asuvatele välissaatkondadele. Lisaks prooviti halvata Koostöökoja tööd ning EKAKi väljatöötamist.

2.2.4 Kokkuvõtte

Kuid ükski nendest katsetest ei takistanud protsessi kulgu ning praeguseks on toimunud ümarlaud, valitud Esinduskogu ning EKAK Riigikogusse üle antud. Projekti lõppedes nentisid hindajad, et projekti võib lugeda õnnestunuks. Toimuvad piirkondlikud ümarlauad, on leitud rahastamine piirkondlike EKAKite tekkimiseks ning hakatakse valmistama riikliku EKAKi rakenduskava.

2.3 Õigusloome

EMSL otsis erinevaid võimalusi mittetulundusühingute aktiivseks osavõtuks ühiskonnale oluliste otsuste tegemisest ning tõsta seeläbi mittetulundusühingute ja kodanike osalust ühiskonnaelu korraldamises. Lihtsa ning tegelikku arvamust peegeldava seadusloomes osalusprotsessi loomiseks leidis EMSL hea ja tugeva partneri SA Õiguskeskuse näol. Õiguskeskus algatas projekt MTÜde kaasamiseks seaduseelnõude muutmiseks ning eesmärgiks on silla loomine ühelt poolt avaliku sektori (ministeeriumid ja parlament) ning teiselt poolt kolmanda sektori vahel. Projekti lõppeesmärgiks on luua funktsioneeriv mitmetasandiline seadusandluse jälgimise süsteem, mis tooks välja Eesti seadusandliku süsteemi puudujäägid, õpetab 3. sektori organisatsioone jälgima ja sekkuma osalusdemokraatia printsiipe jälgides seadusloome protsessi ja kujundama ka ise avalikku poliitikat nii kohalikul, regionaalsel kui üleriigilisel tasandil.

2000 aastal toimusid koostööseminarid Õiguskeskuse inimeste ning EMSLi piirkondlike tugikeskuste koordinaatoritega ning Õiguskeskuse inimesed tutvustasid projekti ka EMSLi suvekoolis. Lisaks EMSLile on partneriteks ka kõik 12 Eesti Vabariigi ministeeriumi, Riigikogu Kantselei, eriti Majandus- ja sotsiaalinfo osakond, ülikoolide õigusteaduskonnad, kava jt)

EMSLi ülesandeks on olnud projekti tutvustada ning garanteerida Õiguskeskusele juurdepääs kolmandat sektorit puudutavale infole ja teabele ning aidata koolituste kaudu tõsta MTÜde teadlikkust sellistes protsessides.

TEENUSED

Eesti Mittetulundusühingute ja Sihtasutuste Liidu 2000 a. majandusaasta aruanne

Olukorras, kus välisfondid vähendavad oma toetust või lõpetavad oma tegevuse Eestis ning riigi eelarvest ei peeta vajalikuks MTÜde tegevust toetada, tuleb leida uusi võimalusi ja vahendeid sissetulekute leidmiseks. Üheks variandiks on teenuste müük ja EMSLil on selliseks teenuseks info- ja teabepäevad. Paraku aitas nendest saadud sissetulek tasuda vaid koolitusklassi üüri. Järelikult tuleb leida ka teine vahend - lepingutega teenuste pakkumise. EMSL sai 2000 aasta sügisel kaks sellist lepingut.

2.4 Euroopa Liit

Alates oktoobrist sõlmis EMSL lepingu Euroopa Komisjoniga Brüsselis lepingu Euroopa Demokraatia ja Inimõiguste alase programmi (EIDHR - 1999) koordineerimiseks Eestis. Programmi eesmärgiks oli demokraatliku ühiskonna ning inimõiguste edendamine Kesk- ja Ida-Euroopa riikides. Programm toimib Eestis aastast 1995.

EMSLi eestipoolne partner oli Euroopa Komisjoni Delegatsioon Eestis, kes kinnitas sõltumatu ekspertgrupi, otsustas rahastatavate projektide ning toetuste summade üle; sõlmis toetusesaajaga rahastamislepingu, ning jälgib ja hindab projekti teostamist. EMSLi kui lepingupartneri ülesandeks oli jagada MTÜdele informatsiooni konkursi tingimuste kohta, võtta vastu projektitaotlusi ning pärast esialgset tehnilist ülevaadet esitada neid ekspertidele hindamiseks. EMSL peab ka jälgima projektide teostamise protsessi.

Sel aastal projektikonkursi tähtjaks laekus 72 taotlust 65 erinevates tegevusvaldkondades tegutseva organisatsiooni poolt 10 maakonnast, millest 57 osutusid kõlblikuks ning olid suunatud ekspertgruppide arutamiseks ning otsustamiseks.

Pärast ekspertgrupi istungit ilmnis ühe eksperdi seotus projektikonkursis osaleva organisatsiooniga, mis on rangelt keelatud konkursi tingimustega. EK Delegatsiooni otsusega tagandati sõltumatusnõuet eiranud ekspert ning nimetati uus sõltumatu ekspert. Kogu hindamisprotsess kordus 2001.a. alguses. Vastavalt sellele kanti ka edukate projektide väljaselgitamine ning toetuste saamiseks lepingute sõlmimine käesolevasse aastasse.

Lepingu kontrolli tegi raskeks asjaolu, et kuigi leping oli sõlmitud EMSLi ja Euroopa Komisjoni Brüsseli vahel, oli tegelik otsustamine programmi protsessi ja taotluste üle jäetud Euroopa Komisjoni delegatsiooni Eesti hooleks. Uus delegatsiooni juht ei suutnud jõuda operatiivsete otsuseni, pidurdas pidevalt taotluste heakskiitmise protsessi ning andis oma kirjaliku heakskiidu lubatud detsember 2000 asemel alles 2001 märtsikuu lõpus.

Projekti koordinaatoriks oli Natalja Loonurme, kes enne töötas EKAKi projekti assistendina.

Vaatamata portsessi venimisele, võib suureks sammuks pidada seda, et Euroopa Liit usaldas sellise ettevõtmise mittetulundusühendusele ning et meie läbirääkimiste tulemusena võisid konkursil osaleda ka EMSLiga tihedalt seotud organisatsioonid.

2.5 MTÜde jätkusuutlikkuse indeks 2000

2000 aasta septembris pöördus EMSLi poole USAID (USA rahvusvahelise arengu agentuur), et sõlmida EMLSiga leping enda poolt väljatöötatud MTÜde jätkusuutlikkuse indeksi väljaselgitamiseks Eestis. Teistes Kesk- ja Ida-Euroopa maades tegid seda USAID kontorid, kuid vastava organisatsiooni puudumise tõttu otsiti Eesti endale lepingupartner töö teostamiseks.

19. oktoobril 2000 tuli kokku EMSLi poolt valitud ekspertgrupp ja päevase hindamise eesmärgiks oli välja selgitada milline on meie kolmanda sektori jätkusuutlikkus, mis on meil hästi ja mis vajab veel parandamist, kus on ohukohad ja millised on võimalused.

Indeksi aluseks oli seitse dimensiooni – seadusandlik keskkond, organisatsioonisisene võimekus, finantssuutlikkus, poliitika mõjutamine, teenuste pakkumine infrastruktuur ning avalik imago. Iga dimensiooni all on temaatilised indikaatorid, millele ekspertgrupi konsensuse alusel anti hindeid ühest neljani. Näiteks seadusandliku keskkonna hindamise indikaatoriks oli MTÜde registreerimine, maksuvabastus jne.

Ekspertgrupp valiti EMSLi poolt USAID vastavate kriteeriumite alusel ja sinna kuulusid rahastajate esindajad, esindajad MTÜde nõustamiskeskustest, valdkondlikest MTÜdest ning eksperdid.

Eesti Mittetulundusühingute ja Sihtasutuste Liidu 2000 a. majandusaasta aruanne

Lõpptulemused näitavad, et Eestis on MTÜde jätkusuutlikkuseks olemas soodus ja erakordselt heal tasemel seaduslik keskkond, madalal tasemel aga seevastu meie avalik imago.

USAID oli EMSLi tulemusega rahul ja hindas kõrgelt organisatsiooni tööd. Indeksi tulemused on avaldatud ajalehes, Internetis, EMSLi Infolehes, saadetud kõikidesse ministeeriumitesse, saatkondadele, rahastajatele ning muudele huvilistele.

Projekti koordinaatoriks oli Merle Helbe.

ÜRITUSED

2.6 Suvekool

15.–17.09.00 toimus teistkordselt mittetulundusühenduste suvekool “Kodanikeühiskond ja kolmas sektor”, mis oli mõeldud EMSLi liikmetele ja kõigile teistele Eesti kolmanda sektori arengust huvitatud organisatsioonidele ja üksikisikutele. Ürituse põhirõhk oli paneelidesse jaotatult toimuvatel aruteludel teemal “võim, raha ja hea tahe” ning “usaldus, avatus ja oskused”, kus esinejateks mittetulundussektoriga tihedalt seotud inimesed. Arutati kodanikeühiskonna arengu võimalusi ja tuleviku Eesti ühiskonnas ning kolmanda sektori rolli ja ülesandeid selle arengus. Ettekannetes ja diskussioonides arutati, kuidas parandada koostööd avaliku sektori ja äri sektoriga ning kas Eesti kodanikeühendused on piisavalt professionaalsed.

Suvekoolis esinesid Tunne Kelam (Riigikogu), Deiw Rahumägi (Siseministeerium), Heli Aru (Haridusministeerium), Külli Nurk (Rahandusministeerium), Arno Alman (Eesti Kõrgem Kommertsikool), Reesi Lepa ja Margus Kõiva (SA Eesti Õiguskeskus), Ülle Lepp (Tallinna Pedagoogikaülikool), Nelli Kalikova (AIDS-i Ennetuskeskus), Kertu Ruus ja Urmo Kübar (Eesti Päevaleht), Kristina Mänd (EMSL).

Osalejad said läbipaistvamalt ja konkreetsemalt teavitatud oma võimalustest osaleda kodanikeühiskonna kujundamisel Eestis. Suvekooli tulemusena teavitas EMSL paremini oma liikmeid EMSLi ettepanekutest tulevikuks ning EMSL ise oli selgemini informeeritud oma liikmete tegelikest vajadustest ja soovidest.

Suvekoolis osales 123 inimest 54 organisatsioonist. Pooled olid EMSLi liikmed. Üritust finantseeris Avatud Eesti Fond.

2.7 Aasta parimad

Traditsiooniliselt korraldas EMSL 2000 aasta parima mittetulundusühingu, sihtasutuse, sponsori, annetaja ning vabatahtliku konkurssi (mis toimus küll 02.02.2001). Konkursile esitati seltse, ühinguid, liite, heategevusfonde, firmasid ja eraisikuid, kes oma tegevuse ja toetusega on aidanud kaasa ühiskonna arengule., kokku 77 kandidaati (37 mittetulundusühingut, 7 sihtasutust, 4 eraannetajat, 7 sponsorfirmit, 21 vabatahtlikku ja 1 kodanikualgatusel põhinev aktsioon).

2000. a. märksõnadeks parima esitamisel olid:

- Säästlikku arengut soodustav
- Kohalikku elu arendav
- Võrdseid võimalusi edendav

EMSLi nõukogu hääletas iga kategooria võitjad ning 2000. aasta võitjateks valiti:

- 1) Mittetulundusühing “EESTI KÜLADE JA VÄIKELINNADE LIIKUMINE KODUKANT”
- 2) Sihtasutus “SAAGU VALGUS FOND” (nüüdseks MTÜ)
- 3) Eraannetaja AINO JÄRVESOO
- 4) Sponsorfirma ajaleht POSTIMEES (Tartu lisa)
- 5) Vabatahtlik MARGUS RAUDSEPP (HIV/AIDS)
- 6) Missiooniga inimene NELLI KALIKOVA pühendunud ja hooliva töö eest AIDS-i Ennetuskeskuses.

2.8 Osalemine rahvusvahelistel konverentsidel ja seminaridel 2000 aasta teisel poolel

	NIMI	KOHTJAAEG	EESMÄRK
--	------	-----------	---------

Eesti Mittetulundusühingute ja Sihtasutuste Liidu 2000 a. majandusaasta aruanne

Natalja Loonurme	E I D H R programmi koordinaatorite koosolek	Brüssel, Euroopa Inimõiguste Fond 26-27.10.00	Demokraatia ja Inimõiguste alase programmi tehnilise koordineerimisega seotud küsimuste arutelu
Merle Helbe	Vabatahtliku tegevuse uurijate seminar "Independent Sector"	Washington, US 27.09-10.10.00	Vabatahtliku tegevuse uurimise võimalikkusest üle maailma
Merle Helbe	Koolitus "Community Foundations"	Varssav ja teised Poola linnad 27.11-01.12.00	Kohaliku arengu fondidega tutvumine ja tegevuse algatamine Eestis
Kristina Mänd	Phare Multi-Bene	Brüssel 17-18.09.00	vähemuste, eriti mustlaste migratsioon ja võimalused; Access
Kristina Mänd	Euroopa Fondide Keskuse aastakonverents ning sellega seoses ka Orpheuse võrgustiku liikmete koosolek.	Krakow 19-22.09.00	Orpheus on Ida- ja Kesk-Euroopa MTÜde nõustamiskeskuste võrgustik. Andsin seal ülevaate meie tegevusest ning tutvustasin ennast Euroopa MTÜde esindajatele.
Kristina Mänd	Ungari CDFC rahvusvaheline konverents "Kolmanda sektori jätkusuutlikkus Kesk- ja Ida-Euroopa maades". Meie delegatsioonis olid ka nõustamiskeskuse esindajad.	Budapest 28-30.09.00	Ettekanne tugikeskuste teenustest ja kvaliteedist ning nende rollist jätkusuutlikkuse tagamisel, mis avaldati ka konverentsi kogumikus.

VI EMSLI TEGEVUSE TOETAJAD

- Balti-Ameerika Partnerlusprogramm (BAPP)
- Charles Stewart Mott fond
- Avatud Eesti Fond
- ÜRO Arenguprogramm
- Norra saatkond
- Inglise saatkond
- Toetus riigieelarvest
- KEPA
- Phare

VII KOKKUVÕTE

Kokkuvõtlikult võib öelda, et EMSL saavutas enamiku oma eesmärkidest ning ülesannetest: Infokeskuse hea töö leidis äramärkimist ja tunnustust ajakirjanduses ning küsitluses, EKAK sai aasta lõpuks oma vormi, vabatahtlike keskus toimis, üheksa piirkondlikku tugikeskust saavutasid tunnustust ja populaarsust oma kogukondades andes seega oma panuse kodanikeühiskonna arengusse ning EMSL on valmis vastu võtma uusi väljakutseid.

Oma tegevusega tahab EMSL tugevdada kolmanda sektori kui Eesti kodanikeühiskonna lahutamatu osa, suurendada osalusdemokraatiat, muuta seadusandlus soodsamaks, arendada koostööd valitsussektoriga ja äriktoriga, kiirendada ja tugevdada mittetulundusühingute institutsionaalset arengut ning tõsta avalikkuse teadlikkust ja lugupidamist kolmanda sektori suhtes.

Organisatsiooni siseselt on meie ülesandeks arendada ja täiustada programme ja teenuseid ning vastata liikmete ootustele ja vajadustele; pakkuda teenuseid, mida iseloomustavad kõrge kvaliteet ning kliendikesksus ja lugupidamine.

Sektorisiseselt peame tõstma mittetulundusühingute juhtimis- ja tegevuskvaliteeti ning omama pidevat ülevaadet sektori arengust, osalema uurimisprojektides; julgustama mittetulundusühendusi rohkem üksteiselt õppima ning pakkuma kaasaegset, kontrollitud ja avatud informatsiooni.

Ühiskonna tasandil on meie rolliks mõjutada kolmanda sektori arengut läbi soodsama seadusandliku- ja majanduskeskkonna mõjutamise ning üldsuse arvamuse kujundamise ja peegeldada kolmanda sektori mitmekesisust.

Sellist võrgustikku, teadmisi ja suutlikkust ei oma peale EMSLi ükski teine mittetulundusühing. Katusorganisatsioonina on EMSL oma kohustusi liikmete ees täitnud ning oma võrgustiku abil ka nendele pakutavaid teenuseid parandanud.

Kahjuks ei võimalda käesoleva aasta toetuse puudumine seda samal tasemel jätkata ning organisatsioon on sunnitud muid tegevusi juurde otsima.

EMSL sai ka mitmeid väärtuslikke õppetunde:

- 1) Konsultatsioonide ja infoteenuse pakkumisel peaks EMSL keskenduma enam jätkusuutlikkuse ja innovatsiooni rõhutamisele kui uute teenuste ja programmide loomisele.
- 2) Andmebaaside ja registreerimissüsteemide muretsemise ja installeerimise eel oleks pidanud uurima, milliseid andmeid on vaja muretseda, milliseid andmeid on vaja kätte saada ning kellele neid andmeid vaja võiks minna. Ka oleks olnud otstarbekas alustada arvutisüsteemide kindlustamisest ja korraliku viirutõrjetarkvara muretsemisest.
- 3) Kuigi mittetulundussektor on valmis valitsusega võrdsetel alustel läbirääkimisi alustama ja ka valitsus avaldab selleks oma valmisolekut, ei pruugi tulemus olla väga viljakas. Mittetulundusühendustel on keeruline ennast organiseerida, eriti tänu oma tegevuste mitmekesisusele, erinevatele suuruses ja ressursides ning oma mõju ja reputatsiooni erinevale raskusastmetele vastavates kogukondades. Valitsusel endal ei ole ühtset ja selget nägemust oma ootustest mittetulundusühendustele. Erinevatel ministeeriumitel on märkimisväärselt erinevad arusaamad ja teadmised mittetulundusühenduste rollist, olemusest ja kasulikkusest ühiskonnas.

Eesti Mittetulundusühingute ja Sihtasutuste Liidu 2000 a. majandusaasta aruanne

- 4) Kuna välisfondid vähenevad, uued skeemid ei ole veel elu sisse saanud, valitsuse toetus ei ole piisav, erasektor ei ole veel nii arenenud annetuste ja toetuse andmise vallas ja iseteenitud tulu on minimaalne klientide (mittetulundusühenduste) vähete ressursside tõttu, oleks vahest mõttekas hakata aktiivsemalt tegutsema sotsiaalse ettevõtluse ja avalike teenuste ülevõtmise vallas.

EMSLi tegevuse jätkamine garanteerib Eesti mittetulundusühendustele heatasemelise info, nõu ja konsultatsioonide pakkumise, mille järgi vajadus aina kasvab, sest tegutsemismaastik ja keskkond muutub pidevalt. Järjest enam pöörduvad EMSLi poole koostöö ja nõu saamise eesmärgiga ka ametiasutused ja äri sektor. Lisaks edastab EMSL pidevalt infot ja teavet Eesti organisatsioonide ja kolmanda sektori arengu kohta rahvusvahelistele organisatsioonidele ja välispartneritele. Rohkem kui kunagi varem, vajavad mittetulundusühendused tugevat ja operatiivset toetust, arengu ja innovatsiooni võrgustikku ning EMSLil on selles vallas mängida olulist rolli.

Eesti Mittetulundusühingute ja Sihtasutuste Liidu 2000 a. majandusaasta aruanne
VII EMSLI TEGEVUSTULUDE JA KULUDE ARUANNE AASTAL 2000

I RAHALISTE VAHENDITE JÄÄK 2000.a. ALGUSEKS: 818,843

II TEGEVUSTULUD	Eelarve	2000.a.	1999.a.
1 Liikme- ja sisseastumismaksud	50,000	38,400	45,400
2 Charles Stewart Mott üldotstarbeline toetus	170,000	231,406	181,170
3 Toetus riigieelarvest	800,000	800,000	170,000
4 Avatud Eesti Fond		121,866	1,326,035
5 ÜRO Arenguprogramm	605,000	908,568	993,509
6 Vabatahtlike Programm		26,000	216,000
7 Balti-Ameerika Partnerlusprogramm	1,029,980	1,013,090	-
8 Soome seminar	-	18,151	-
9 EIDHR	-	59,280	-
10 NGO indeks	-	54,394	-
11 Inglise Saatkonna projekt	-	-	92,000
12 Phare Programm	16,660	16,660	227,643
13 USA Rahukorpuse koolitusprogramm	-	-	80,591
14 Forum Syd	-	-	118,895
15 Käibemaksu tagastus	-	-	54,000
16 Teatmike müük	45,000	55,556	15,473
17 Tulud EMSLi teabepäevadest	60,000	83,632	51,650
18 Muud tulud	-	25,858	86,446
19 Panga intressid	-	6,999	3,855
KOKKU TEGEVUSTULUD:	2,776,640	3,459,860	3,662,667

III TEGEVUSKULUD

ÜLDKULUD	Eelarve	2000.a.	1999.a.
1 Palgakulu põhikohaga töötajatele	430,000	372,366	280,336
2 Palgakulu tööettevõtulepinguga töötajatele	85,000	30,346	31,667
3 Sotsiaalfond	169,950	132,904	102,967
4 Kantseleikulud	12,000	12,688	5,030
5 Stipendiumid	-	-	43,450
6 Postikulud	6,000	4,836	2,646
7 Sidekulud	50,000	16,666	24,149
8 Lähetuskulud	80,000	71,736	62,649
9 Transpordikulud	10,000	6,025	1,382
10 Väikevahendid	5,000	7,710	6,077
11 Trükised	8,000	26,444	3,770
12 Ajakirjandus, raamatud	25,000	31,706	25,671
13 Rent ja kommunaalteenused	226,050	203,876	169,448
14 Väljaõppekulud (seminarid)	5,000	2,159	1,000
15 Rahvusvaheliste organisatsioonide liikmemaks	8,000	6,629	2,063
16 Liikmemaksud	-	3,600	-
17 Bürootehnika remont ja andmeside	-	7,556	-
18 Erisoodustus	-	1,780	-
19 Muud kulud	-	22,644	4,124
20 Panga teenus	5,000	2,606	5,904
21 Põhivahendid	-	152,215	240,218
KOKKU ÜLDKULUD:	1,125,000	1,116,492	1,012,551

PROJEKTIDEGA SEOTUD KULUD

Eelarve 2000.a. 1999.a.

Eesti Mittetulundusühingute ja Sihtasutuste Liidu 2000 a. majandusaasta aruanne

1 Ürituste korralduskulud (majutus, rent, toitlustus)	402,453	381,874
2 Projektidega seotud töötasud (koos 33%)	1,043,273	1,011,519
3 Reklaam	47,501	169,513
4 Side- ja postikulud	80,422	39,250
5 Transpordikulud	84,905	86,105
6 Trükised, ajakirjandus, raamatud	263,293	169,679
7 Koolitusmaterjalid	53,364	267,995
8 Rahvusvaheline transport	-	20,629
9 UN lähetus	110,673	
10 Tehnika nõustamiskeskustele	366,754	-
KOKKU PROJEKTIDEGA SEOTUD KULUD:	2,452,638	2,146,564
KOKKU KULUD:	3,569,130	3,159,115
IV MUUD RAHALISED VÄLJAMINEKUD		
Siirdsummade ülekanne	89,208	
Sihtfinantseerimise ülejäägi tagastus	78,655	
V RAHALISTE VAHENDITE JÄÄK 31.12.2000.a.	541,710	

Eesti Mittetulundusühingute ja Sihtasutuste Liidu 2000 a. majandusaasta aruanne
IX EMSLi BILANSS

	12/31/00	12/31/99
I AKTIVA		
KÄIBEVARA		
Raha ja pangakontod	541,710	818,843
PÕHIVARA		
Materiaalne põhivara		
- muu inventar, sisseseade ja muud (soetusmaksumuses)	647,729	495,514
- akumuleeritud põhivara kulum(miinusega)	251,003	138,330
Põhivara kokku:	396,726	357,148
KOKKU AKTIVA:	938,436	1,176,027
II PASSIVA		
Maksuvõlad	-	1
Muud ettemaksud	-	1,382
Muud lühiajalised eraldised	-	89,207
Pikaajaline sihtfinantseerimine	938,436	1,085,437
KOKKU PASSIVA:	938,436	1,176,027